

400 jaar Willemstad

Zomerreünie Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten

Dit jaar herdenkt men in Willemstad het feit dat Prins Willem van Oranje in 1583 een vesting stichtte op de driesprong Hollandsch Diep-Haringvliet-Volkerak. Vanuit het Westen komend valt Willemstad niet meer zo op. De brug over het Haringvliet en het Sluizencomplex in het Volkerak verstoren een goed gezicht op Willemstad.

Kom je echter vanuit het Oosten over het Hollandsch Diep, dan zie je duidelijk de groene wallen met erboven de ronde stenen stellingmolen uit 1734 die de naam 'De Oranjemolen' draagt. Nu nog draaien de wieken van deze korenmolen regelmatig rond. Om het vierhonderdjarig bestaan van deze vestingstad luister bij te zetten was men blij dat de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten haar jaarlijkse zomerreünie in Willemstad wilde houden.

2. Tijdens het traditionele waterspel wordt ruim gebruik gemaakt van Bengaals vuur en de knallen van de rotjes verstoren de rust op het Hollandsch Diep.

Zomerreünie

Bij de Stichting zijn bijna twaalfhonderd schepen ingeschreven, die allen voldoen aan de zogenaamde 'criteria voor inschrijving in het stamboek'. Afhankelijk van de plaats waar de zomerreünie wordt gehouden, komen er tussen de 80 en 150 jachten.

Op vrijdag 1 juli liepen er ruim tachtig ronde en platbodemjachten de oude haven van Wil-

lemstad binnen. Er werd zo veel mogelijk 'soort bij soort' afgemeerd. Zo lagen er rijen tjalken, hoogaarsen, lemsteraken, schokkers, bollen en schouwen naast elkaar in de Gemeentehaven. Er tussendoor vallen eenlingen op als een hengst, een Staverse jol, en een fraaie boeier. Het is een goede gewoonte ge-

3. Alle deelnemers aan de zomerreünie hebben een plaatsje gevonden in de gemeentehaven van Willemstad. Zoveel mogelijk is 'soort bij soort' afgemeerd. De gepavoiseerde schepen geven de haven een feestelijke aanblik. Feestelijk is het, want Willemstad viert haar 400-jarig bestaan.

worden dat de eigenaars en opvarenden van deze klassieke jachten zich toeien in historische kledij. Bij regelmatige deelnemers aan de reünies behoort deze kledij al tot de vaste garderobe, anderen kunnen de kledij speciaal voor deze gebeurtenis huren.

Als het tegen elfen echt donker is wordt door een aantal schepen een waterspel opgevoerd. Er wordt ruim gebruik gemaakt van

1. Deelnemers aan de zomerreünie van de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten in historische kledij op weg naar de ontvangst op het stadhuis door het gemeentebestuur van Willemstad.

bengaals vuur en het afsteken van rotjes. Vuurpijlen en lichtkogels zijn – in verband met het op gang brengen van mogelijke zoekacties – dit maal verboden.

Admiraalzeilen

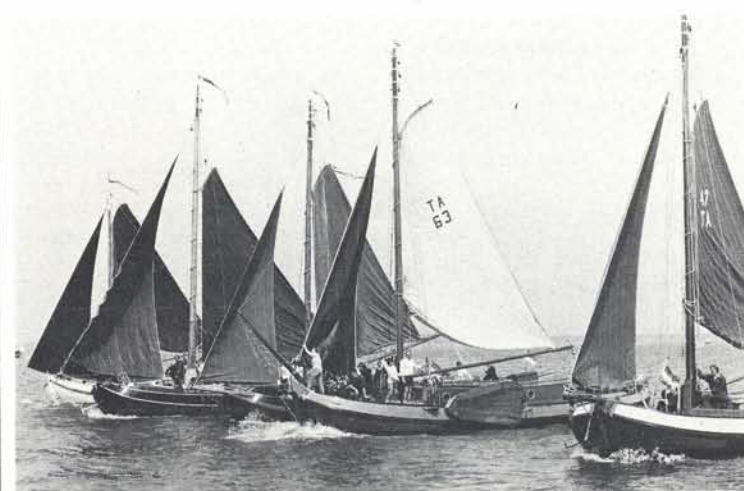
Het hoogtepunt van een reünie is toch wel het admiraalzeilen. Het is een schouwspel dat zowel voor de deelnemers als voor toeschouwers ontzettend aardig is. Het admiraalzeilen is niet iets dat is ingesteld door het bestuur van een vereniging of stichting om haar leden bezig te houden. Al in de veertiende eeuw was het zeilen in admiraalzeilen bekend. Koopvaardijzeilen voeren

vaak in admiraalzeilen om bij een aanval efficiënt tegen de vijand te kunnen optreden. Nu nog zijn zeilinstructies bewaard, waaruit veel informatie kan worden verkregen, hoe allerlei manoeuvres gezamenlijk konden worden uitgevoerd. Een van de belangrijkste punten die naar voren komen is het belang van gelijkwaardige schepen. Schepen die in (kiel)linie voeren moesten liefst even snel en wendbaar zijn. De manoeuvres die voor de schepen werden ontworpen, waren vaak ook zodanig dat de af te leggen weg voor alle deelnemers gelijk was. Er zijn twee mogelijkheden voor het admiraalzeilen. Als er weinig deelnemers zijn vaart men in kiellinie. Dat wil zeggen de deelnemers varen achter elkaar, in elkaars kielzog. De andere mogelijkheid is het varen in frontlinie. Er worden eskaders gevormd van zo veel mogelijk gelijkvormige schepen. Deze eskaders moeten gelijk opvaren en het is de kunst om de onderlinge afstand tussen de schepen én de onderlinge afstand tussen de eskaders, gelijk te houden. Ieder eskader heeft een eskadercommandant. Hij bepaalt de snelheid van zijn eskader en geeft de onderlinge afstand tussen de schepen in zijn eskader aan.

6. Alle schepen varen in kiellinie achter het admiraalzeilen „Siet Op Uw Selven” van voorzitter Jorissen aan. De admiraal Mevrouw N. Smit-Kroes neemt op verzoek ook even „het roer in handen”.

Rond het middaguur voer de vloot jachten de haven van Willemstad uit en men ankerde oostwaarts aan de zuidzijde van het Hollandsch Diep. Het handigste is als de eskadercommandant eerst voor anker gaat en het eskader maakt aan hem vast. Als het doorwaait is het noodzakelijk extra ankers bij te steken. In de praktijk blijkt vaak dat het anker opgaan bij de een veel langer duurt dan bij de ander en

Op ronde en platbodemjachten kan de snelheid al zeilend worden verminderd door bijvoorbeeld het grootzeil te katten. Met een katlijn wordt de halshoek van het grootzeil omhoog getrokken met als gevolg dat het zeiloppervlak aanzienlijk verkleind wordt.

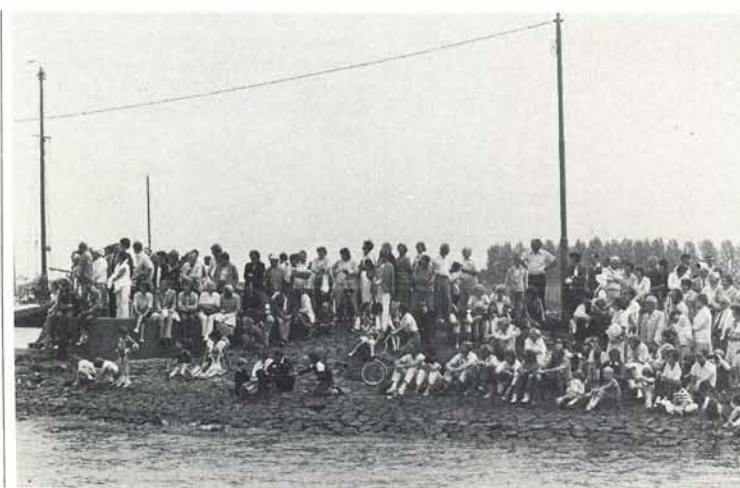
Een andere mogelijkheid is om zowel grootzeil als fok te reven. Soms kan in plaats van een botterfok een stagfok worden gevoerd.

4. Langs de oevers van het Hollandsch Diep hebben duizenden mensen plaats genomen om het admiraalzeilen gade te slaan.

5. Het eerste eskader tjalken onder aanvoering van „De Maze” van eskadercommandant H. Steenstra, passeert hier het admiraalzeilen. Alle fokken zijn klaar om gestreken te worden als saluut aan de admiraal.

dan begin je al met een ongelijk opvarend eskader. Terwijl alle eskaders voor anker liggen arriveert in Willemstad Mevrouw N. Smit-Kroes, Minister van Verkeer en Waterstaat. Zij zal als admiraal van de vloot optreden.

In gezelschap van de burgemeester van Willemstad, de heer J. R. Andel en echtgenote gaat de minister aan boord van een fraaie overnaadse blankhouten

motorsloep.

Tijdens een bijna drie kwartier durende tocht laat voorzitter F. Jorissen zijn bezoek – al varend – kennismaken met alle deelnemers aan deze zomerreünie. De deelnemers laten zich niet onbetuigd en zwaaiend en toeterend begroeten zij het langs varende gezelschap.

De admiraal met haar gevolg gaat aan boord van de tjalk „Siet Op Uw Selven” van de voorzitter, die vlak voor de haven voor anker ligt.

Door een vervelende schifting van de wind is het admiraalschip niet echt te bezeilen. Om de eskaders tegelijk te laten opvaren moet – helaas – de motor worden gebruikt. Bij het passeren van het admiraalschip wordt op alle schepen van het eskader gelijktijdig – op bevel van de eskadercommandant – de fok gestreken, de eskadercommandant brengt een saluut al of niet vergezeld van een saluutschot, de bemanningen van de schepen staan aangetreden in het gangboord en op het admiraalschip wordt het saluut beantwoord en er volgt een saluutschot. Zo op papier kan dit een vertoning van jewelste lijken. Toch heeft het – als het perfect wordt uitgevoerd – iets stijlvol en er gaat toch iets van voldoening door je heen. Het blijkt dan dat er – door

lust voor het oog.

Intussen zij er maar liefst zestien eskaders langs de admiraal gevaren. De tjalk „Siet Op Uw Selven” gaat anker op en terwijl de eskaders een demonstratie in het „weven” geven, neemt het admiraalschip het eerste eskader op en alle deelnemende jachten gaan over in kiellinie.

Onder een ruimwindse koers wordt op de haven van Willemstad af gezeild.

Nadat de admiraal van boord is en huiswaarts keert, kiest het admiraalschip weer haar ligplaats bij de havenmond en alle deelnemers varen langs om hun

plekje in de Gemeentehaven op te zoeken. Tijdens het langsvaren worden de hoogtepunten van de dag besproken.

Die gesprekken worden voortgezet tijdens een aperitief en een diner in het gebouw „Irene”.

7. Het derde eskader hoogaarsen met als laatste een hengst (niet zichtbaar) onder aanvoering van 'De Coene Haan', een prachtig blank gelakte hoogaars van R. J. de Raadt. De tweede hoogaars is een fraai voorbeeld van een gerestaureerd schip dat helemaal weer in de oude staat is gebracht. Boven het lage spriettuig kan een groot topzeil worden gehesen.

Zeilwedstrijd

Het laatste programmapunt van de zomerreünie is een zeilwedstrijd op zondag. De organisatie is in handen van Watersportvereniging Willemstad. De wind kan echter niet voor spectaculaire gebeurtenissen zorgen maar de zon zorgt voor een heerlijke, warme zeildag.

Al met al een zomerreünie die niet alleen door de deelnemers, maar ook door de duizenden toeschouwers, niet gauw vergeten zal worden.

Met dank aan de familie Jorissen voor het gastvrij onthaal aan boord van hun tjalk „Siet Op Uw Selven”.

tekst: Wim de Bruijn
foto's: Theo Kampa

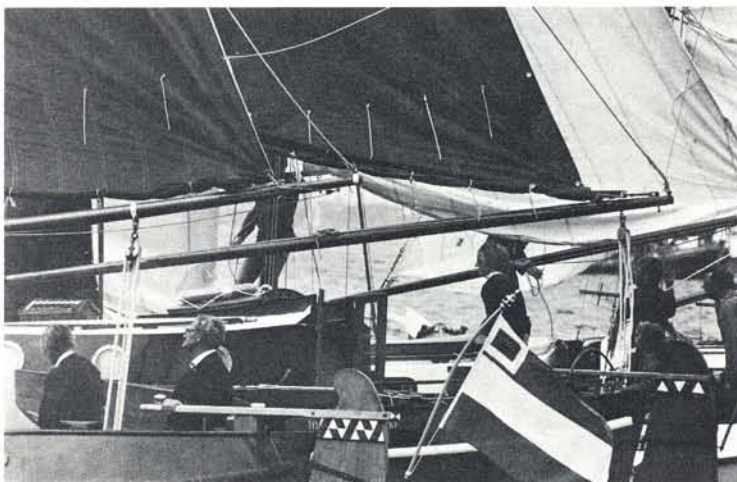

8. De heer P. J. Zaaier, secretaris van de Stichting voert met zijn schouw „Onderneming” een eskader zeeschouwen aan.

teamgeest en discipline – iets mét elkaar vóór elkaar kan worden gebracht.

Het admiraalzeilen is alleen een waardige vertoning als er gelijk op wordt gevaren.

Zo gauw het een rommeltje wordt, is het hele effect over. Mits er echt op de zeilen kan worden gevaren, is het tevens een prima oefening in het leren beheersen van het schip en het laten inspelen van de bemanningsleden op elkaar. Dan is het ook voor de toeschouwers een

9. Het valt niet mee om de onderlinge afstand tussen de schepen gelijk te houden. Dank zij het reven en katten van de zeilen en het gebruik van de hulpmotor komt het altijd wel weer goed.

10. Na het zeilen in frontlinie zijn de eskader aan een volgende oefening begonnen: het weven. Zigzagvarend lijkt het vanaf de wal of de schepen steeds weer tegen elkaar zullen varen. Door gedisciplineerd varen wordt echter een fraai en schiedvrij schouwspel opgevoerd.